

Årsrapport 2016

för Nätverket för vindbruk

*Nätverket för vindbruk
- sprider kunskap om
vindkraft och verkar
för lokal förankring
och nytta där
vindkraften byggs ut*

Energimyndighetens publikationer kan beställas eller laddas ner via www.energimyndigheten.se, eller beställas via e-post till energimyndigheten@arkitektkopia.se

© Statens energimyndighet

ET 2017:30

ISSN 1404-3343

December 2017

Upplaga: 40 ex

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma

Omslagsbild: Werner Nystrand

Förord

Nätverket startade 2008 på uppdrag av regeringen och är en del av Energimyndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft. Nätverket har en bred verksamhet med ett trettiotal aktiva projekt varje år, spridda över olika delar av landet och med olika inriktningar. Sedan 2013 sammanställer vi årligen resultatet av nätverkets verksamhet i en årsrapport. Föreliggande rapport är en redovisning av 2016 års verksamhet.

Lars Andersson

Maria Stenkvist

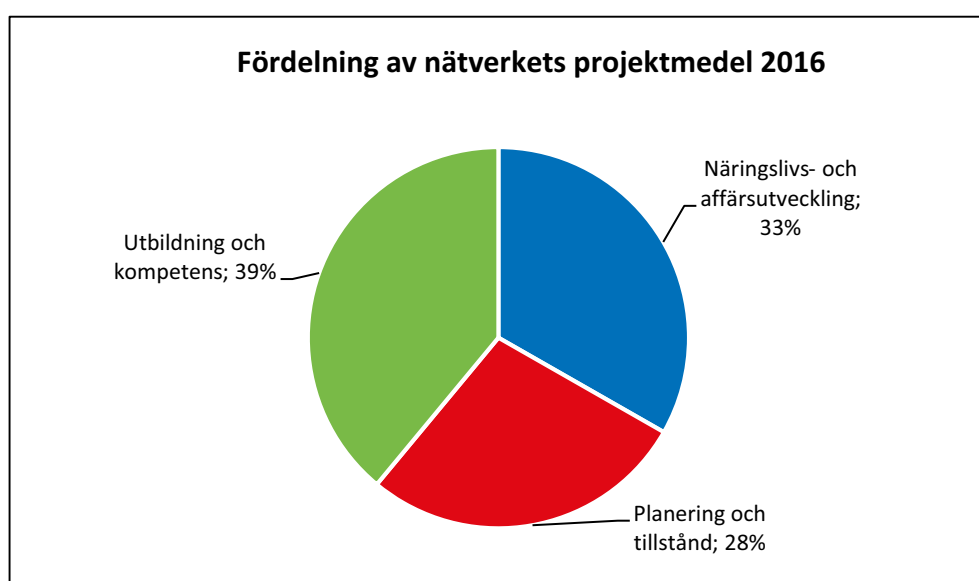
Innehåll

Förord.....	1
Summering av året	3
Nätverkets uppdrag och organisation.....	3
Spridning av kunskap och information	4
Utbyte kring smarta nättekniker	4
Affärsmöjligheter vid vindkraftsetableringar	4
Fokus på lokal nytta	5
Planera för väl lokaliserade vindkraftparker	5
Spridning av kunskap om småskalig vindkraft	6
Diskussioner kring samhällsnytta och ekologisk kompensation på Vind 2016	6
Årets verksamhet i siffror	6
Mer information om projekten och resultaten på Nätverkets webbplats ...	7

Summering av året

Under 2016 har nätverkets verksamhet varit relativt jämt fördelad mellan utbildnings- och kompetensfrågor, planering och tillståndsfrågor samt näringslivs- och affärsutveckling. Störst andel, närmare 40 procent av nätverkets projektmedel, har betalats ut till projekt som inriktats på utbildning och kompetens om vindkraft. Nätverket gav bland annat stöd till två vindkraftskonferenser under året och beviljade stöd till ett projekt som arbetat med att skapa ett forum för nätägare och vindkraftsprojektörer att utbyta information kring smarta nättekniker.

Projekt med inriktning mot näringslivs- och affärsutveckling har stått för en mindre andel av verksamheten än tidigare år. Det beror dels på att nätverket haft färre regionala projekt med denna inriktning, och dels på att det bedrivits fler projekt inom utbildning och kompetens samt planering och tillstånd under 2016.

Figur 1. Fördelning av nätverkets projektmedel 2016, procent. Anm: I näringslivs- och affärsutveckling ingår här projekt som arbetar för att skapa lokal nytta.

Nätverkets uppdrag och organisation

Nätverket för vindbruks huvuduppgifter är att sprida kunskap och information om vindkraft och att stötta regionala initiativ av nationell betydelse. Nätverket grundades år 2008 på uppdrag av regeringen och är en del av Energimyndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft.

Energimyndigheten samordnar nätverket och har det formella ansvaret, vilket bland annat innebär att fatta beslut om de medel som via årliga utlysningar fördelas till projekt inom nätverket. Energimyndigheten har också ansvar för att samordna och följa upp nätverkets projekt och det arbete som bedrivs inom nätverkets noder.

Ända sedan starten har arbetet inom nätverket organiserats utifrån fyra noder med ansvar för olika ämnesområden. Dessa fyra områden rör utbildning, planering, näringslivs- och affärsutveckling samt frågor som rör lokala frågeställningar som arbetskraftsförsörjning och lokal nytta i samband med att vindkraften byggs ut.

Nätverket för vindbruk har som mål att öka kunskapen om vindkraft och att verka för en väl förankrad och väl lokaliserad utbyggnad av vindkraft, som även genererar mervärde lokalt.

Spridning av kunskap och information

Under året har en stor del av nätverkets verksamhet varit inriktade på att öka kompetensen om vindkraft hos olika målgrupper och i olika former. Nätverket beviljade bland annat stöd till två vindkraftskonferenser. I likhet med tidigare år gav nätverket stöd till Svensk Vindkraftsförening för att arrangera Winterwind-konferensen, som ägde rum i Åre den 8-10 februari 2016. På Wintervind diskuterar både svenska och internationella aktörer tekniska lösningar för att generera vindkraft i kallt klimat. Nätverket gav också stöd till den internationella konferensen World Wind Energy Conference, som Svensk Vindkraftsförening skulle stå värd för under år 2017.

Uppsala universitet, Campus Gotland har under året arbetat med att utveckla och uppdatera den webbaserade utbildningen för vindkraftshandläggare, ”www.vindkraftskurs.se”. Det har bland annat omfattat att utveckla webinarier om aktuella frågor. Noden har även drivit vidare ett utbildnings- och forskningsforum för utbildare inom vindkraft på högskolor och universitet och ett forum för yrkeshögskolor. Under året har noden drivit frågan om fler utbildningsplatser för vindkrafttekniker. Som en del i detta arbete tog noden fram rapporten Utbildningsformer för vindkrafttekniker och YH-myndigheten uppvaktades i frågan.

Noden deltar också i några regionala samverkansprojekt på Gotland som syftar till att bygga upp kunskapen om vindkraft i regionen.

Uppsala universitet beviljades även stöd för att genomföra en studie av hur en utbyggnad av vindkraften kan kombineras med bevarande av Gotlands bestånd av kungs- och havsörn. Projektet bedrevs dock till största delen under 2017.

Utbyte kring smarta nättekniker

Utbyggnaden av förnybar el driver utvecklingen av smarta nät. Smart teknik gör det möjligt att ansluta mer förnybart till elnätet. Tidigare utredningar har visat att det finns ett informationsbehov hos nätägare om smarta nättekniker. Under året har nätverket drivit ett projekt som arbetat för att skapa ett forum för nätägare och vindkraftsaktörer där information om smarta nättekniker som möjliggör mer förnybar elproduktion lyfts fram. Projektet är en direkt fortsättning på ett tidigare projekt som arbetat med kunskaps-höjande aktiviteter kring nya nättekniker.

Affärsmöjligheter vid vindkraftsetableringar

Under året har sex regionala projekt varit verksamma inom nätverket, som alla har arbetat med att tillvara ta de affärsutvecklingsmöjligheter som uppstår i samband med vindkraftsetableringar. Power Väst, som är nätverkets äldsta projekt som har funnits ända sedan nätverket startade 2008, jobbar mot två mål; mer vindkraft i Västra Gotland och ökad sysselsättning inom vindkraft. Projektet deltar också i ett forum som arbetar för att främja utvecklingen av havsbaserad vindkraft i Sverige. Vindkluster Gotland, som startades under 2014 är ett samarbete mellan Region Gotland och Gotlands

vindproducenter, GVP, och har fokus på bland annat försvarsfrågor, fågelrelaterade frågor och nätanslutning. Övriga regionala projekt har varit verksamma under året återfinns i Kronobergs län, Sölvesborg, Mälardalen och Gästrikland.

Västra Götalandsregionen, noden med ansvar för näringslivs- och affärsutveckling, samordnar projekten och ser till att det sker erfarenhetsutbyte mellan projekten. Noden har även en kontinuerlig dialog med Svensk Vindenergi kring bland annat ekonomi och marknadsutvecklingen på vindkraftsområdet och har vid ett par tillfällen hållit presentationer om marknadsutvecklingen.

Fokus på lokal nytta

Vindkraftcentrum.se, Strömsunds kommun, som är noden med ansvar för arbetskraftsförsörjning och drift och underhåll, har som mål att synliggöra den växande arbetsmarknaden som har koppling till vindkraftsutbyggnaden. Det görs bland annat genom att hjälpa både nätverkets regionala projekt och andra aktörer att kartlägga behovet av arbetskraft i planerade vindkraftparker med ett planeringsverktyg. Noden har under året också haft ett nära samarbete med ett av årets nya lokala projekt; ”Lokal förankring av vindbruksprojekt”. Projektet har arbetat med att sprida erfarenheter och arbetsmetoder från Lungsjön, en liten by i Sollefteå kommun, i närheten av ett stort vindkraftsprojekt, där merparten av invånarna upplever att vindkraftsutbyggnaden lett till lokal nytta. Noden arrangerar också varje år ett branschforum där det regionala näringslivet bjuds in för att diskutera affärsmöjligheterna som är kopplade till aktuella vindkraftsprojekten i regionen. På årets forum kom närmare 90 personer och 39 företag var representerade.

Planera för väl lokaliserade vindkraftparker

För att uppnå nätverkets mål om vällokaliserade och väl förankrade vindkraftparker är planering- och tillståndsfrågor centrala. Det är Länsstyrelsen i Halland som är ansvarig nod för dessa frågor. Noden anordnar varje år en träff för landets alla vindkraftshandläggare på länsstyrelser. Syftet med träffen är att ge utrymme för erfarenhetsutbyte mellan handläggarna och att sprida information om nyheter inom vindkraftsområdet, som exempelvis forskningsresultatet och rättsfall. En ny punkt på dagordningen det här året var en workshop om vindkraftsbuller i miljötillstånd och tillsyn som genomfördes i samarbete med noden för utbildning- och kompetensfrågor. Hallandsnoden har under året även arbetat med att erbjuda länsstyrelserna att anordna regionala träffar för handläggare och beslutsfattare på kommun och länsstyrelse, baserade på de behov och frågeställningar som finns i den aktuella regionen. Under året har ett sådant regionalt seminarium hållits.

Samernas riksförbund, SSR, har under året fått stöd för att arbeta med kompetensförsörjning hos både vindkraftsprojektörer och rennäringen för att på så sätt skapa en ömsesidig förståelse mellan vindkraftsprojektörer och rennäringens intressen och därigenom skapa positiva, hållbara samarbeten.

Nätverket har under året fortsatt att ge stöd för vidareutveckling av Vindbrukskollen webbtjänst och databas, vilken innehåller samtliga planerade och befintliga vindkraftverk i Sverige. Under året har särskilt fokus lagts på kvalitetssäkring av uppgifterna om vindkraftverken i databasen. Bland annat har en genomgång gjorts av projekt i samrådsfasen för att rensa bort projekt som blivit inaktuella. Sammanlagt togs projekt som omfattade över 2000 vindkraftverk bort ur databasen vid denna genomgång.

Spridning av kunskap om småskalig vindkraft

Nätverket har i flera år stöttat Svensk Vindkraftsförenings arbete för att utveckla den småskaliga vindkraften. Under året har fokus varit bygga upp, bevara och sprida kunskap om den småskaliga vindkraften.

Diskussioner kring samhällsnytta och ekologisk kompensation på Vind 2016

Kan ekologisk kompensation bli ett verktyg när vindkraften byggs ut och vilken tyngd får vindkraftens samhällsnytta när nya tillstånd prövas? Det var frågor som behandlades på nätverkets välbesökta seminarium på Vind 2016.

Figur 2. Bild från Nätverket för vindbruks seminarium på Vind 2016 med Hans Bergström och Stefan Ivanell. Fotograf: Fredrik Dahlström Dolff

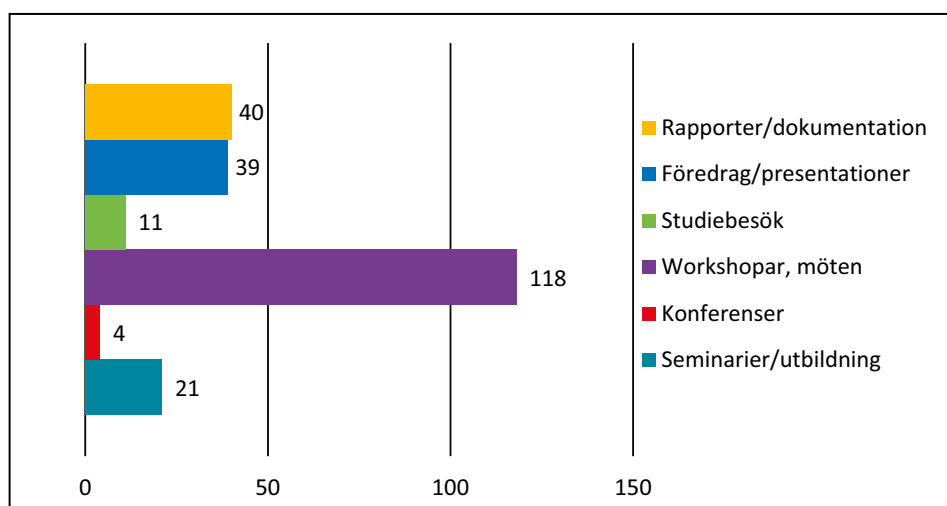
Årets verksamhet i siffror

Drygt trettio projekt har varit verksamma under hela eller delar av året. Till årets utlysning inkom 22 ansökningar av projektmedel, varav 17 beviljades. Totalt beviljades 13,1 miljoner i projektmedel, vilket är en ökning sedan 2015. Summan beviljade medel under 2015 var liten på grund av att nätverket inte beviljade några medel till noderna det året, eftersom dessa beviljats tvååriga stöd året innan.

Tabell 1. Projekt inom Nätverket för vindbruk 2013-2016, tusen kronor.

	2013	2014	2015	2016
Beviljade projekt	15	25	20	17
Beviljade medel	8 293	18 245	7 796	13 111

När det gäller kommunikation och informations spridning har nätverket arrangerat mer än hundra möten, över tjugo seminarier och ett hållit närmare fyrtio presentationer. Vi har även varit delaktiga i att arrangera fyra konferenser och tagit fram närmare fyrtio rapporter eller annan typ av dokumentation från projekten. Det är klart färre studiebesök och föredrag än 2015. Det beror troligen dels på att ett par projekt inte har redovisat alla kommunikationsaktiviteter under året och att dels på att det varit färre verksamma projekt än under 2015. Samtliga kommunikationsaktiviteter som bedrivits inom ramen för nätverket under 2016 visas i diagrammet nedan.

Figur 3. Nätverkets kommunikationsaktiviteter under år 2016.

Mer information om projekten och resultaten på Nätverkets webbplats

På nätverkets webbplats (www.natverketforvindbruk.se) finns mer information om alla olika projekt som bedrivs inom nätverket och där redovisas även alla projekt-rapporter. På webbplatsen förmedlar vi även löpande information om de aktiviteter som sker inom projekten och allmänna nyheter inom vindkraftsområdet.

Nätverket för vindbruk

Energimyndigheten arbetar för ett hållbart energisystem som är tryggt, konkurrenskraftigt och har låg negativ påverkan på hälsa, miljö samt klimat.

Nätverket för vindbruk startade 2008 på uppdrag av regeringen och är en del av Energimyndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft. Målet är att öka kunskapen om vindkraft och därigenom verka för en väl förankrad och bra lokaliserad utbyggnad av vindkraft.

Energimyndigheten ger stöd åt olika aktiviteter och projekt inom Nätverkets ram. Åren 2013 och 2014 kom närmare 50 ansökningar in till Energimyndigheten och cirka 80 procent av dem beviljades medel. Har du förslag på aktiviteter eller söker samverkan med nätverket, kontakta oss.

På webbplatsen www.natverketforvindbruk.se finns mer information om utlysningar och om projekten.

Energimyndigheten, Box 310, 631 04 Eskilstuna
Telefon 016-544 20 00, Fax 016-544 20 99
E-post registrator@energimyndigheten.se
www.energimyndigheten.se

